

קרח, דתן ואבירם – על שום מה?

Korah, Datan & Aviram – How Did It Start, How Did It End?

(1) במדבר טו, לו-מא

(לו) ויאמר ה' אל-משה לאמור: (לח) דבר אל-בני ישראל ואמרת אליהם ועשו להם ציצית על-כנפיהם בגדיהם לדורתם ונתנו על-ציצית הכנף פתיל תכלת: (לט) והיה לכם לציצית וראיתם אתו וזכרתם את-כל-מצות ה' ועשיתם אתם ולא-תלמדו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר-אתם זנים אחריהם: (מ) למען תזכרו ועשיתם את-כל-מצותי וזימתם קדשים ראויים: (מא) אני ה' אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלהים אני ה' אלהיכם:

(2) שמות כח, לו-לח

(לו) ועשית ציץ זהב טהור ופתחת עליו פתוחי חתם קדש לה': (לז) ושמת אתו פתיל תכלת והיה על-המצנפת אל-מול פני-המצנפת יהיה: (לח) והיה על-מצח אהרן ונשא אהרן את-ענן הקדשים אשר יקדישו בני ישראל לכל-מתנת קדשיהם והיה על-מצחו תמיד לרצון להם לפני ה':

(3) במדבר טז

(א) ויקח קרח בן-יצהר בן-קהת בן-לוי ודתן ואבירם בני אליאב ואון בן-פלת בני ראובן: (ב) ויקמו לפני משה ואנשים מבני ישראל חמשים ומאתים נשיאי עדה קראי מועד אנשי-שם: (ג) ויקהלו על-משה ועל-אהרן ויאמרו אליהם רב-לכם פי כל-העדה כלם קדשים וברתוכם ה' ומדוע תתנשאו על-קהל ה': (ד) וישמע משה ויפל על-פניו: (ה) וידבר אל-קרח ואל-בל-עדתו לאמר בקר וידע ה' את-אשר-לו ואת-הקדוש והקריב אליו ואת אשר יבחר בו יקריב אליו: (ו) זאת עשו קחו-לכם מחתות קרח וכל-עדתו: (ז) ותנו בהן אש ושימו עליהן קטרת לפני ה' מחר והיה האיש אשר יבחר ה' הוא הקדוש רב-לכם בני לוי: (ח) ויאמר משה אל-קרח שמעו-נא בני לוי: (ט) המעט מכם כי-הבדיל אלהי ישראל אתכם מעדת ישראל להקריב אתכם אליו לעבד את-עבדת משכן ה' ולעמד לפני העדה לשרתם: (י) ויקרב אתך ואת-כל-אחיך בני-לוי אתך ובקשתם גם-כהנה: (יא) לכן אתה וכל-עדתך הנעדים על-ה' ואהרן מה-הוא כי תלוננו תלנו עליו: (יב) וישלח משה לקרא לדתן ולאבירם בני אליאב ויאמרו לא נעלה: (יג) המעט כי העלינו מארץ זבת חלב ודבש להמיתנו במדבר כישתתרר עלינו גם-השתרר: (יד) אף לא אל-ארץ זבת חלב ודבש הביאתנו ותתדלנו נחלת שדה וכרם העיני האנשים ההם תנקר לא נעלה: (טו) ויחר למשה מאד ויאמר אלהי אל-תפן אל-מנחתם לא חמוד אחד מהם נשאתי ולא הרעתי את-אחד מהם: (טז) ויאמר משה אל-קרח אתה וכל-עדתך היו לפני ה' אתה והם ואהרן מחר: (יז) וקחו איש מחתתו ונתתם עליהם קטרת והקרבתם לפני ה' איש מחתתו חמשים ומאתים מחתות ואתה ואהרן איש מחתתו: (יח) ויקחו איש מחתתו ויתנו עליהם אש וישימו עליהם קטרת ויעמדו פתח אהל מועד ומושה ואהרן: (יט) ויקהל עליהם קרח את-כל-העדה אל-פתח אהל מועד וירא כבוד ה' אל-כל-העדה: (כ) וידבר ה' אל-משה ואל-אהרן לאמור: (כא) הבדלו מתוך העדה הזאת ואכלה אתם כנגע: (כב) ויפלו על-פניהם ויאמרו אל אלהי הרוחות לכל-בשר האיש אחד יחטא ועל כל-העדה תקצף:

(כג) וידבר ה' אל-משה לאמור: (כד) דבר אל-העדה לאמר העלו מסביב העלו מסביב למשכן קרח דתן ואבירם: (כה) ויקם משה וילך אל-דתן ואבירם וילכו אחריו זקני ישראל: (כו) וידבר אל-העדה לאמר סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה ואל-תגעו בכל-אשר להם פדתספו בכל-חטאתם: (כז) ויעלו מעל משכן קרח דתן ואבירם מסביב ודתן ואבירם יצאו נצבים פתח אהליהם ונשיהם ובניהם וטפם: (כח) ויאמר משה בואת תדעון כיה' שלחני לעשות את כל-המעשים האלה כיה' לא מלבי: (כט) אם-כמות כל-האדם ימתון אלה ופקודת כל-האדם יפקד עליהם לא ה' שלחני: (ל) ואם-בריאה יברא ה' ופצתה האדמה את-פיה ובלעה אתם ואת-כל-אשר להם וירדו חיים שאלה וידעתם כי נאצו האנשים האלה את-ה': (לא) והי כללתו לדבר את כל-הדברים האלה ותבקע האדמה אשר תחתיהם: (לב) ותפתח הארץ את-פיה ותבלע אתם ואת-בתיהם ואת כל-האדם אשר לקרח ואת כל-הרכוש: (לג) וירדו הם וכל-אשר להם חיים שאלה ותכס עליהם הארץ ויאבדו מתוך הקהל: (לד) וכל-ישראל אל אשר סביבתיהם נסו לקלם כי אמרו פנתבלענו הארץ: (לה) ואש יצאה מאת ה' ותאכל את החמשים ומאתים איש מקריבי הקטרת:

Questions:

- 1) When did the rebellion take place?
- 2) What was the motivation of the rebels?
- 3) What was their claim?
- 4) How did the rebels die?
- 5) Why is the first verb in the singular – if there were multiple rebels?

(4) אבן עזרא במדבר טז, א

ויקח קרח זה הדבר היה במדבר סיני כאשר נתחלפו הבכורים ונבדלו הלויים, כי חשבו ישראל שמושה אדונינו עשה מדעתו לתת גדולה לאחיו, גם לבני קהת שהם קרובים אליו, ולכל בני לוי שהם ממשפחתו. והלויים קשרו עליו, בעבור היותם נתונים לאהרן ולבניו. וקשר דתן ואבירם, בעבר שהסיר הבכורה מראובן אביהם ונתנה ליוסף

Rebellion took place when Levites were swapped for firstborn

(5) רמב"ן במדבר טז, א

...והנה ישראל בהיותם במדבר סיני לא אירע להם שום רעה, כי גם בדבר העגל שהיה החטא גדול ומפורסם היו המתים מועטים, ונצלו בתפלתו של משה שהתנפל עליהם ארבעים יום וארבעים לילה. והנה היו אוהבים אותו כנפשם ושומעים אליו, ואלו היה אדם מורד על משה בזמן שהוא היה העם סוקלים אותו, ולכן סבל קרח גדולת אהרן וסבלו הבכורים מעלת הלויים וכל מעשיו של משה. אבל בבואם אל מדבר פארן ונשרפו באש תבערה ומתו בקברות התאוה רבים, וכאשר חטאו במרגלים לא התפלל משה עליהם ולא בטלה הגזרה מהם, ומתו נשיאי כל השבטים במגפה לפני ה', ונגזר על כל העם שימתו במדבר ושם ימותו, אז היתה נפש כל העם מרה והיו אומרים בלבם כי יבואו להם בדברי משה תקלות, ואז מצא קרח מקום לחלוק על מעשיו וחשב כי ישמעו אליו העם. וזה טעם "להמיתנו במדבר", אמרו הנה הבאת אותנו אל המקום הזה ולא קיימת בנו מה שנדרת לתת לנו ארץ זבת חלב ודבש כי לא נתת לנו נחלה כלל, אבל נמות במדבר ונהיה כלים שם, כי גם זרענו לא יצאו מן המדבר לעולם, ויבטל מן הבנים מה שנדרת להם כאשר נתבטל מן האבות. וזה טעם תלונתם הנה במקום הזה אחר גזרת המרגלים מיד. והקרוב, כי היו אלה הנקהלים כולם בכורות כי על כן חרה להם על הכהונה, ולכן אמר להם משה שיקחו מחתות כמנהגם הראשון ויתגלה הדבר אם יבחר השם בהם או בכהנים:

Rebellion was initiated immediately after the decree that the people would die in the desert

הסיפור המפוצל – והמאוחד

ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי ודתן ואבירם בני אלעזר ואון בן פלגת בני ראובן: ויקמו לפני משה ואנשים מבני ישראל חמשים ומאתים נשיאי עדה קראי מועד אנשי-שם: ויקהליו על-משה ועל-אהרן ויאמרו אלהם רב-לכם כי כל-העדה כלם קדושים ובתוכם ה' ומדוע תתנשאו על-קהל ה': וישמע משה ויפל על-פניו: וידבר אל-קרח ואל-כל-עדתו לאמר בקר וידע ה' את-אשר-לו ואת-הקדוש והקריב אליו ואת אשר יבחר-בו יקריב אליו: ואת עשו קח-לכם מחתות קרח וכל-עדתו: ותנו בהן אש ושימו עליהן קטרת לפני ה' מחור והיה האיש אשר יבחר ה' הוא הקדוש רב-לכם בני לוי: ויאמר משה אל-קרח שמעו-נא בני לוי: המעט מכם כי-הבדיל אלהי ישראל אתכם מעדת ישראל להקריב אתכם אליו לעבד את-עבד מושפך ה' ולעמד לפני העדה לשרתם: ויקרב אתך ואת-כל-אחיך בני-לוי אתך ובקשתם גם-כהנה: לכן אתה וכל-עדתך הנעדים עליה ואהרן מזה הוא כי תלוננו תלוננו עליו: וישלח משה לקרא לדתן ובני אלעזר ויאמרו לא נעלה: המעט כי העליתנו מארץ זבת חלב ודבש להמיתנו במדבר כית-שתתגר עלינו גם-השתתגר: אף לא אל-ארץ זבת חלב ודבש הביאתנו ותתן לנו נחלת שדה וכרם העיני האנשים ההם תנקר לא נעלה: ויחור למשה מאד ויאמר אלהי-אל-תפן אל-מנחתם לא חמור אחד מהם נשאתי ולא הרעתי את-אחד מהם: ויאמר משה אל-קרח אתה וכל-עדתך היו לפני ה' אתה והם ואהרן מחור: וקחו איש מחתתו ונתתם עליהם קטרת והקרבתם לפני ה' איש מחתתו חמשים ומאתים מחתת ואתה ואהרן איש מחתתו: ויקחו איש מחתתו ויתנו עליהם אש וישמו עליהם קטרת ועמדו פתח אהל מועד ומשה ואהרן: ויקהל עליהם קרח את-כל-העדה אל-פתח אהל מועד ויגרא כבוד-ה' אל-כל-העדה:

וידבר ה' אל-משה ואל-אהרן לאמר: הבדלו מתוך העדה הזאת ואכלה אתם כרגע: ויפלו על-פניהם ויאמרו אל אלהי הרוחת לכל-בשר האיש אחד יחטא ועל כל-העדה תקצף:

וידבר ה' אל-משה לאמר: דבר אל-העדה לאמר העלו מסביב לעלו מושפך קרח ודתן ואבירם: ויקם משה וילך אל-דתן ואבירם וילכו אחריו זקני ישראל: וידבר אל-העדה לאמר סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה ואל-תגעו בכל-אשר להם פן-תספו בכל-חטאתם: ויעלו מעל משפך קרח ודתן ואבירם מסביב ודתן ואבירם יצאו נצבים פתח אהליהם ונשיהם ובניהם וטפם: ויאמר משה בזאת תדעו כי-ה' שלחני לעשות את כל-המעשים האלה כי-לא מלבני: אם-כמות כל-האדם ימותו אלה ופקדת כל-האדם יפקד עליהם לא ה' שלחני: ואם-בריאה יברא ה' ופצתה האדמה את-פיה ובלעה אתם ואת-כל-אשר להם וירדו חיים שאלה וידעתם כי נאצו האנשים האלה את-ה': ויהי ככלתו לדבר את כל-הדברים האלה ותבקע האדמה אשר תחתיהם: ותפתח הארץ את-פיה ותבלע אתם ואת-בתיהם ואת-בתיהם ואת כל-האדם אשר לקרח ואת כל-הרכוש: וירדו הם וכל-אשר להם חיים שאלה ותכס עליהם הארץ ויאבדו מתוך הקהל: וכל-ישראל אשר סביבתיהם נסו לקלס כי אמרו פן-תבלענו הארץ: ואש יצאה מאת ה' ותאכל את החמשים ומאתים איש מקריבי הקטרת: